

Folket i Bild

Oberoende och utan
presstöds sedan 1972

KULTURFRONT

Nr 1 2021
49 kr

*"Alla bilder
ska få finnas"*

Mångsysslaren Love Antell
kommenterar aktualiteter
i sin konst

FRIGÖRELSE ELLER FÖRTRYCK

På Onlyfans kan kvinnor
sälja bilder av sig själva

I HÖGSTA GRAD LEVANDE

Ryktet om hembygds-
rörelsens död är överdrivet

KONSTNÄREN BAKOM TVÄTTERIMUSEET

Olle Magnusson täljer, målar,
fotar - och tvättar

Bilden

Ibtisam Raba bor i Hälleforsnäs i Sörmland tillsammans med sin familj. Hon har väntat i 13 år på uppehållstillstånd. Ibtisam är statslös palestinier, hon är född i Kuwait och utvisades därifrån i samband med första Gulfkriget, och hamnade så småningom i Sverige.

Sverige har två gånger beslutat att Ibtisam ska utvisas till Palestina. Men den svenska polisen kan inte verkställa besluten för israelerna släpper inte in Ibtisam i Palestina eftersom hon är inte palestinsk medborgare. Migrationsverket ger sig inte, Ibtisam skall ut ur landet. Nu tar de en runda till med de berörda myndigheterna, Israel, Jordanien och Palestina. Alla möjligheter är inte tillräckligt utredda, enligt Migrationsverket. I väntan på utvisning får Ibtisam inte arbeta eller få tillgång till sjukvård etcetera utom vid akuta händelser. Ibtisam lever i limbo - ingen början, inget slut.

Fotograf

Eva Wernlid är fotograf, utbildad på Fotohögskolan, och sitter i redaktionskommittén och i FIB:s styrelse. Hon har nyligen börjat skriva texter - korta intervjuer och betraktelser - för FIB/K. "Det är kul att göra något nytt, att testa nya uttrycksformer. Som fotograf skrev jag aldrig en rad, eller var det bara en ursäkt att slippa ta tag i något som var jobbigt, att skriva. Nu visar det sig att språket är vidunderligt. Det finns hur många öppningar som avslut som helst i en text, det är bara att börja skriva."

Miss inte!

Johanna Blom skriver om sajten **Onlyfans** där vem som helst kan registrera sig och ta betalt för sitt innehåll. Mest handlar det om unga kvinnor som säljer lättklädda bilder. Frigörelse eller förtryck? Läs på sidan 18.

I detta nummer...

- 6 LISTAN
Sex punkter om värden och coronan
- 7 **REPORTAGE**
Hembygdsrörelsen lever
- 12 KRÖNIKA
Carl Henrik Svenstedt om vägen till Paris
- 13 INTERVJU
Ruth om Assange-beskedet
- 14 **ESSÄ**
Konstnären Olle Magnussons 50-åriga gärning
- 18 **ESSÄ**
Johanna Blom om sajten Onlyfans
- 22 I KORTHET
In- och utrikesnotiser
- 24 KONST
Love Antell om sitt skapande
- 28 **KONST**
Historien om de kinesiska träsnitten
- 32 TILL MINNE
Eva Wernlid om en skriftställning hon minns
- 34 **REPORTAGE**
Gymnasieelever om att skriva, läsa och makt
- 36 SATIR
Carl Krantz konstaterar: Black week matter
- 38 SATIRARKIVET
Ella "Smaklös" Jax är som en propagandaminister
- 40 **BOKRECENSION**
Pramoedyana Ananta Toer är fortfarande aktuell
- 42 ANALYS
Per Shapiro om människans hybris
- 44 **BOKRECENSION**
Boken som lurade världen
- 46 **BOKRECENSION**
Uppväxtskildring som fastnar
- 47 SATIR
Mäнадens Garcia

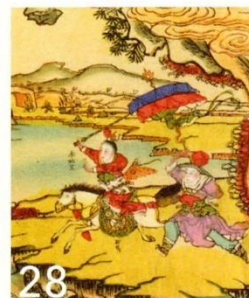
REPORTAGE

Hembygdsrörelsen är i allra högsta grad vid liv, konstaterar Ingela Frid som bland annat ligger bakom det nya Krutruksmuseet i Broby i Skåne.

ESSÄ

Olle Magnusson kallar sin konstnärsbana en resa med täljkniven. Men han är också en av de drivande krafterna bakom ett unikt tvätterimuseum.

KONST

De kinesiska träsnitten har en lång och brokig historia, från hjälteskildringar till politiskt medvetna tryck - och den syns numera som "emojis".

Hembygdsaktivist:

En konstnärs resa med täljkniven. Så beskriver hembygdsaktivisten **Olle Magnusson** från Huddinge sin över 50-åriga skapargärning. Till hans kreativa identiteter kan läggas författare och fotograf. Kanske är Hagalunds tvättermuseum, landets enda i sitt slag, hans mest unika bidrag. **Björn Öjjer** tecknar hans porträtt.

Konstnären bakom det unika tvätteri- museet

Text: **Björn Öjjer** Foto: **Eva Wernlid**

Den här artikeln skulle egentligen handla om Olle Magnussons jubileumsutställning *Där björkarna susa* på Fullersta gård i november i fjol. Men det vore att liksom begränsa bilden av Olle.

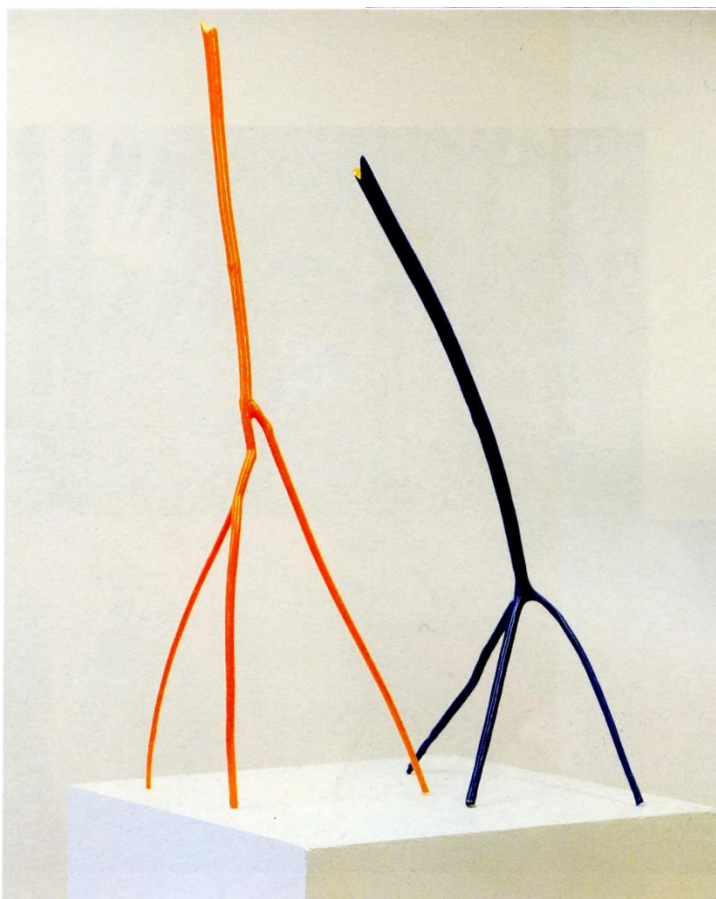
Jag lärde känna honom på 1970-talet som ung och ledande gestalt inom aktionsgruppen Fittja Bro Miljöverkstad. När Olles barndomshem Villan Haga på näset mellan Huddinge och Botkyrka revs tillsammans med en hundraårig kulturmiljö för en fyrflig motorled var han med och ombildade aktionsgruppen till Värby-Fittja hembygdsförening.

Olle är idag fortfarande i föreningen som är inhyst i ett gammalt tvättarboställe vid Albysjöns strand. På samma tomt står en torklada för tvätt som användes av torparfamiljen Johansson i början av 1900-talet. De var en av många fattiga familjer på Södertörn som med häst och vagn hämtade smutsvätt hos borgare och herrskap i Stockholm.

Otaliga gånger har Olle och hans döttrar Elin och Åsa demonstrerat hur detta slitsamma kvinnogöra hanterades sommar som vinter. Från rykande byckar med lut till sköljning i sjövattnet och klappning på bryggan. Eldsjälen Olle är föreståndare för museet. Här visas imponerande samlingar av handvevade tvättmaskiner, stenmanglar och strykjärn med mera före eldriftens entré.

Hembygdsaktivismen är ett centralt tema även i Olles faktaböcker och fotografier. I uppslagsboken *Vad är Värby?* skildrar han hemortens historia, kultur, natur och bebyggelse. I layouten samsas äldre och nytagna bilder med tecknade löss krypande över sidorna erinrande om statarnas villkor.

Utställningen *Där björkarna susa* bjöd på ett tvärsnitt av konstnärens verk. Från flower power och revolutionsromantik under Olles värnplikt som vapenvärdare vid civillförsvaret i Rosersberg till hans magiska träskulpturer ömsom kallade jord- och luftandar eller trädandar. Dessa grenklykor i olika storlekar är naturligt vuxet virke av lönn, ask och fjällbjörk förvandlat till konst. Grenarna avbarkas, torkas och målas i lager på lager med glänsande lackfärg. De pryder många vardagsrum och lokaler placerade uppochner med spretiga grenarna mot golvet. De har också glatt vandrare och skridskoåkare med en strålkastarbelyst installation på flote i sjön Orlången. En mer extrem variant (med grenar av metall) reser sig sju meter över marken vid Värbysskolan i Värby gård.

Trädandar av lönn i olika kulörer på Olles utställning "Där björkarna susa" i Flygeln vid Fullersta gård, Huddinge hösten 2020. Den största är ca 75 cm hög. Foto: Olle Magnusson

”Trädandarna utgör en för Magnusson typisk återvinningskonst, ibland benämnd Re:Art eller folkhemsavantgardism. Är det inte naturen som tillhandahåller konstnärens råvara så kan det vara udda fynd i skräpcontainerar.”

Trädandarna utgör en för Magnusson typisk återvinningskonst, ibland benämnd Re:Art eller folkhemsavantgardism. Är det inte naturen som tillhandahåller konstnärens råvara så kan det vara udda fynd i skräpcontainerar. Utställningens portalverk *Ge mig ett handtag* består av nio höstfärgade såghandtag fogade samman till en sol att hänga på väggen eller på en stam i trädgården. Konstverket *Käppar i hjulet* är Olles första cykel med ett knippe pinnar instuckna i framhjulet. Kronans lång-

Foto: Olle Magnusson

kalsonger har varit ett återkommande inslag i Olles utställningar. De saknas inte den här gången heller. Men i tankarna minns jag hellre verket *Army of lovers* då kalsingarna i bjärt kulörta färger hängde på ett klädstreck. På *Luleå Winter Biennial 2006* byggdes fem meter höga pyramider av inte färre än åtta stelfrusna kalsonger!

En resa med täljkniven ska inte tolkas som att vi har att göra med en modern Döderhultare. Att karva i trä är snarare hänsyn till klimat och hållbarhet. Jag har med egna ögon sett Olle på extremt kort tid med morakniven tillverka en klassisk björkvisp att dänka tvätten med.

Återbruket av begagnat material går igen i Olles val av ytor för sina oljemålningar. Ytterst få är målade på duk. En vit rullgardin fick tjäna som duk på Rosersberg. Ett paraply förädlades till en blomsterkupol. Konsten i hans inredda "barre" i ett före detta gethus på föräldrarnas tomt vid Fittjanäset var målad på baksidan av tapetbitar.

”När ungdomlig radikalism ersattes av politisk sekterism och frustration, fick Olles målning en annan betydelse för mig. Jag insåg att fåglarna i verkets titel varslade om onda tider i stormens efterföljd. Hjälplost sveps svalorna mot ett ovisst öde i krackelerande utopier.”

Flertalet målningar är olja på pannå. Och pannån kan vara en spånskiva eller nött golvplank med korresponderande ram av grova träreglar. Det gäller bland annat målningen *Stormsvalorna* som jag själv köpte av Olle på 70-talet, när han inte hade råd att betala avgift till det parti på vänsterkanten som vi båda var medlemmar i.

I sitt koloristiska och naivistiska anslag symboliserade tavlan den ljusa framtid vi drömde om. En revolutionär urkraft som med röda fanor och bolmande fabrikkorstenar sveper fram i ett landskap av skandinavisk granskog. Svalorna gör glädjeloopar i vinden. När ungdomlig radikalism ersattes av politisk sekterism och frustration, fick Olles målning en annan betydelse för mig. Jag insåg att fåglar-

Bilder ovan

1. *Army of Lovers* vid Hanaholmens Kulturcentrum för Sverige och Finland i Esbo, Helsingfors 2015. Jubileumsutställning Svenska Skulptörförbundet 40 år. Svenska försvarrets färgade långkalsonger på tork vid Finska viken - ett fredsprojekt!

2. *Ge mig ett handtag* Ett solidariskt solhjul av såghandtag från kasserade fogsvansar. Från vernissagetorget till utställningen "Där björkarna susar" i Flygelin vid Fullersta gård, Huddinge.

3. *Stormsvalorna* Oljemålning på plank från 1971.

4. *Käppar i hjulet* Olles första cykel, först visad vid Re:Cycling Festival i Fullerstaparken Huddinge 2011. Här i Olles utställning "Där björkarna susar" i Flygelin vid Fullersta gård 2020.

5. *His soul goes marching on* Världens största skulptur av frysta långkalsonger. Luleå Winter Biennial 2006. Till minne av kalla vintrars arbete i timmerskogarnas snödjup och vid iskalla sköljvakar. Utförd tillsammans med Elin Magnusson. Två ca 5 meter höga korthus av sammanlagt 80 frysta långkalsonger.

Olle Magnusson gör sina träskulpturer av grenar som han barkas av och målar i glänsande färger. Och använder han inte material från naturen kan det handla om containerfynd som han gör om. Foto: Eva Wernlid

na i verkets titel varslade om onda tider i stormens efterföljd. Hjälplost sveps svalorna mot ett ovisst öde i krackelerande utopier.

Samma dubbla budskap tror jag mig kunna se i det målade porträttet Che Guevara (1968). Bortom den propagandistiska ytan i lackfärg på treetex anas en annan och djupare kontext. Ansiktets blodsprängda ögon och fårade kinder vittnar om revolutionärens tragiska öde (dödades i Bolivia 1967). Eller om det våld som skulle följa även om han segrat? Tolkningen ligger i betraktarens blick.

Olle Magnusson torde vara mest känd på sin hemmaplan söder om Stockholm. Men hans konstnärliga visioner känner inga nationsgränser. Tillsammans med kollegan **Sven-erik Jakobsson** har han tävlat med snö- och isskulpturer på Grönland och i Japan förutom

runt om i Sverige, till exempel på ishotellet i Jukkasjärvi. Täljkniven fick då byta plats med huggjärn och motorsåg. I Ryssland har han skulpterat i sand. Trädandar av fjällbjörk och andra skulpturer har visats på utställningar i Danmark med klimat och migration som teman.

Var får han sin inspiration från?

Olle skapar i en tradition från **Bror Hjorth**, **Sven X:et Erixson** och **Albin Amelin**. Den sistnämnde har han tillägnat både en uppsats i konstvetenskap och oljemålningen *Blommor till Amelin*, där autentiska färgpenslar instuckna i träramen förstärker det tredimensionella. Ändå skulle jag vilja påstå att det är rötterna i Södertörns mylla, hans föräldrars och farföräldrars pionjärskap, som väglett honom. ●

Skribenten

Björn Öjjer är journalist och författare. Hans senaste bok, *Poeten som red med Custer – ett svenskt emigrantöde*, kom i höstas.